

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Mac Mahonovo poročilo.

Najvažnejši politični dogodek je Mac Mahonovo poročilo do narodne skupščine. Da ga bomo prav razumeli, treba je ob kratkem omeniti dogodkov preteklih dni.

Grof Chambord, postavni francoski kralj, je v listu „Union“ razglasil nek oklic do francoskega ljudstva, ki je pa vladi tako malo bil všeč, da je zarad tega list za 14 dni ustavila. To je bilo od nje jako kratkovidno in naravnost krivično, ker ravno prej je cesarjevič Napoleon objavil tak oklic, za kterega se vlada še zmenila ni. Zato je njena prepoved lista „Union“ hudo razkačila legitimiste, in Lucien Brun jo je 4. t. m. v narodni skupščini interpeliral. Minister Fourton je odgovoril, da vlada je „Union“ ustavila zarad vednih napadov na maršala Mac Mahona in zarad objavljenja Chambordovega oklica. Ker Brun s tem odgovorom ni bil zadovoljen, prišla je reč 8. t. m. zopet pred narodno skupščino, kateri je L. Brun nasvetoval, da naj izreče svoje obžalovanje, da je vlada ustavila list „Union“. Ker so listi levičarjev na znanje dajali, da hočejo na vsak način ministerstvo vreči, mislilo se je, da se bo to zgodilo pri Brunovem predlogu. A ko je ta prišel pred zbornico, glasovalo je zanj samo 80 odločnih legitimistov. Ker Brunov predlog ni obveljal, prišel je na glasovanje predlog Prax-Parisov, ki je hotel, da naj se zbornica zaveže za sedemletno oblast Mac Mahonovo. Pa tudi ta predlog je padel, da

si ga je vlada podpirala, sprejet pa je bil navadni dnevni red.

Vladini privrženci so v tem hoteli videti zmago ministerstva. a ministri so drugači sodili in precej po seji Mac Mahonu izročili svoje dimisije, cesar pa zmagovalni ministri ne store. Se vé, da se ne da tajiti, da so v zbornici propadli tudi legitimisti, ki so pod ministerstvom Broglievim imeli veliko veljavo. A najžalostnejše je ravno to, da so se razne stranke v narodni skupščini že tako oslabile, da ne morejo ne živeti in ne umreti. To spoznajo skoro vsi listi, ki trdijo, da od te narodne skupščine se ne sme nič pričakovati, le poslanci tega ne razvidijo in so z veliko večino zavrgli Duvalov predlog, da naj se narodna skupščina razpusti.

Za politične razmere na Francoskem je ta nedoločnost jako hudo znamenje in veliko nevarnejši, kakor če bi se bilo vse zdatno na slabeje obrnilo; ker potem bi bilo vsaj upanje, da se bode kmalo začelo boljšati, a tako ima nesrečna dežela pred očmi vedno zmes, ktere je menda le Mac Mahon vesel. Že iz dnevnega povelja, kterega je pred nekaj dnevi dal vojaščini, bilo je razvidno, da on hoče vtrditi le svojo oblast in ne enega dne od nje ne odstopiti. Še bolj je to pokazal pri gori omenjeni priliki. Namesto da bi bil odpustil ministerstvo, s kterim večina zbornice ni zadovoljna, ali pa razpustil narodno skupščino, ji je 9. t. m. naznanil to-le poročilo, ktero je menda izdelal v soglasju s svojimi ministri:

„Ko mi je bila s postavo 20. listopada l. l. izvršivna oblast za sedem let izročena, je hotla narodna skupščina, ker je meni izročeno oblast za gotovo določila, deželinim koristim dati tisto varnost, ki je potrebujejo in ki jim je nezanesljive državne naprave ne morejo dati. Volja narodne skupščine mi je naložila težke dolžnosti, ki sem za njih spolnovanje Francoski odgovoren in ki se jim nikakor ne smem umikati. Volja narodne skupščine mi je izročila pravice, ki se jih bom le deželi v prid posluževal. Oblast, ki mi je bila dana, ima naravnost določeno dobo. Zaupanje narodne skupščine jo je nepreklicljivo storilo, in ker mi je narodna skupščina to oblast izročila pred sklepanjem o vstavni postavi, je hotla sama svojo samooblastnost nekako zakovati. To oblast, ki je njena poslednja doba ne more okrajšati, bom držal, da, jo bom branil z vsemi pomočki, ki mi jih postava ponuja. Tako bom ravnal kakor pričakuje in hoče narodna skupščina, ki je mislila vstanoviti močno, stanovitno in spoštovano oblast, ko mi je vladanje za sedem let izročila.

Pa postava 20. listopada l. l. potrebuje spopolnjenja. Narodna skupščina, ki je oblasti tudi obljubila dati po pomočke, ki jih dalje potrebuje, ne more misliti na to, da bi bila svojim zavezam nezvesta. Naj mi dovoli, da jo jih danes prav živo spominjam in njihovo hitroizvršenje zahtevam. Med

Podlistek.

Statistični listek.

Železnice celega sveta in Jesenkov „Občni zemljopis“.

(Dalje.)

Predén zapustimo nemške železnice, omeniti moramo še ene naprave, ki uže veliko let posebno pospešuje in polajšuje prevažanje blaga po raznih nemških železnicah; omeniti je moramo tudi zato, ker ta naprava ima tudi premnogo dobrodejnega vpliva na razvitek avstrijskega prometa po avstrijskih železnicah.

*) Jesenkov „Občni zemljopis“ je jako obširna knjiga, ki obsega 30 drobno tiskanih pol v veliki oktavi. Čitatelju ponuja to delo premnogo raznovrstnega gradiva iz zvezdoznanskega, prirodnoznankega in državoznankega zemljepisja, zlasti so pa kulturostatistični oddelki tako obširni, da zadostujejo vsakemu, ki potrebuje poduka v takih stvaréh. Primeroma jako cena knjiga se dobiva pri Klerra, Giontiniju, Lercherji in Tilla v Ljubljani, pri Siegelnu v Celoveci, pri Soharji in Paternolliu v Gorici, pri Tandlerji v Novem Mestu, pri Geigerju v Celji, pri Ferlinei v Mariboru, pri Blanku v Ptujih — pa pri spisatelji in založniku samem v Trstu. — Vred.

Ta naprava je tako zvana „nemško-avstrijska železnična zveza“; ustanovila se je 10. novbr. 1846, in ima svoje središče, svoj sedež v Berlinu, glavnem pruskem mestu. Namen te zveze smo uže omenili: streže pa svojemu namenu z raznimi naredbami. Vsi kolovozi železnih cest te zveze morajo enako široki biti in sicer zato, da se vozovi vsaktere družbe, vsaktere črte brez najmanjše ovire in zamude po vseh železnicah lahko vozijo. Zvezane družbe si tudi druga drugej posojujejo vozove — zlasti za blago, tako da jih ni treba večkrat prekladati, kar bi uzročilo mnogo stroškov in veliko zamude. Tako drdrá voz v Trstu naložen in v Gdansko namenjen brez najmanjše ovire po črtah raznih železničnih družeb te zveze do Baltiškega morja, ali od Holandskega na zahodu do Baziaža ob avstrijsko-srbski meji na jugo-vshodu mnogo tisuč kilometrov daleč. Vozovi se potem vračajo večidel z blagom zopet naloženim, ki je namenjeno v kako mesto iste železne ceste, od koder je sprva prišel. Navadno vsaka družba zahteva, da se nje vozovi ne smejo na stranske druge železnice pošiljati, ampak da naj se rajši prazni povračajo. Voz južne železnice, ki je prišel n. pr. v Lipsko, vrne se z blagom, ki je name-

njeno na kako postajo južne železnice, ali vsaj na postajo kake železnice, ki se od Lipska proti jugu, proti Dunaju, proti južni železnici vleče. Dotična odškodnina, ki jo vsako društvo nemško-avstrijske železnične zveze zahteva od posojenega voza, je primeroma jako majhna. Uže bilo je rečeno, da ta železnična zveza obsega vse železnice nemške in avstrijske; izvzete so le obrtnijske in one železnice za konje, ker vse te imajo le posebno krajinsko važnost. Razun avstrijsko-nemških železnic obsega rečena zveza še nektere železnice v sosednih deželah, v Belgiji, Holandiji in na Ruskem. Obsegla je ta zveza črte raznih dežel, kar kaže sledeči pregled:

Leto	nemške	avstrijske	tuje	skup	
				kilometri	
1867	15250	6074	1013	22617	
1870	17519	8184	1999	27702	
1871	18970	9668	2173	30811	
1872	21121	11961	2275	35357	
1873	22918	13996	2295	39210	

Leta 1867 obsegala je ta velikanska železnična zveza 69 raznih voditeljstev pa 7500 kilometrov državnih in 15117 kilom. zasebnih družbinih železnic. Leta 1870 štela je uže 77 raznih železničnih voditeljstev pa 8827 kilom.

deželini je prva vravnava oblasti, ki bo zastava za stanovitnost razmer.

Silo potreba je, da se te doslej zanemarejene vprašanja rešijo. Novo odlašanje v tej zadevi bi negotovost daljšalo, red v opravih oviralo in deželniemu pridu škodo delalo. Domoljubnost narodne skupščine ne bo oslabela v oziru zavez, ki jih ima še spolniti, dala bo deželi, kar ji je dolžna, in karta od nje pričakuje. V imenu nar imenitnejših deželnih korist zarotujem skupščino, da naj popolni svoje delo in brez zamude pretresuje vprašanja, ki se morajo naglo rešiti. Pokojenje src to silno zahteva. Z enako svestjo odgovornosti boste narodna skupščina in vlada skupej spolnile vse dolžnosti, ki ste jima naložene. Nar neogibljivi dolžnost je pa ta, da se deželi s trdnimi uravnami podeli tisti mir, tista varnost in zadovoljnost, ki je potrebuje. Svojim ministrom naročujem, da naj brez odloga odbor za vstavne postavbe naznanijo tiste točke, ki se mi kakor nar bisternejši tudi nar važnejši dozdevajo.“

Tako govori k Francozom mož, kterega je ljudstvo državi postavilo na čelo; tako govori mož, ki je v svojem prvem poročilu 26. maja 1873 rekel, da izvrševalni državni načelnik je le pooblaščenec narodne skupščine in da si bo vedno prizadeval njeno voljo spoštovati in izvrševati. V zadnjem svojem poročilu pa Mac Mahon narodni skupščini kar naravnost odreka pravico konečno določiti stalno ustavo, preden preide njemu izočena sedemletna oblast in nekteri že trdijo, da Mac Mahon bode za Francosko to, kar je moralo pred očmi biti tudi poslancu Berthauldu, ki je 10. t. m. v narodni skupščini vlado vprašal, če ji mar Mac Mahon hoče odreči pravico, da sme tolmačiti postavbo od 20. novembra, in bode li tudi za naprej ostal nji odgovoren pooblaščenec? Berthauld je želel, da bi bilo to vprašanje že 13. t. m. v razgovor prišlo, pa večina je sklenila to pretresati še le takrat, ko bodo na vrsto prišle ustavnne postavbe. Pri tisti priliki se bode morda nekoliko bolj pokazalo, kaj Mac Mahon prav za prav namerava, a toliko je očitno že zdaj, da pri določbi stalne vlade bode obveljala tista, ktera bode njemu najbolj po godi?

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 11. julija. Nejeverski boter „Narod“, ki je skoz in skoz poštenega in učenega gosp. profesorja Marna in druge najboljše odgojitelje mladine — zato ker so katoliški duhovni — že tolikrat „proskribiral“, — ta list žolč izlija, ker je „Slovenec“ nektore vsim dobro znane liberalne profesorje imenoval in omenil, da tudi ti, kakor goriški, ali pred mladino govore, ali pa po časnikih pišejo take reči, s kakoršnimi mladino pačijo, in da je toraj dolžnost mladino pred pohujševanjem obvarovati.

Temu čudnemu botru vsake zanikarnosti je dobra tudi liberalna „Societa patriotica Triestina“. Zakaj pa ne? Saj že v prvi seji je hvalo pela zoperverskim postavam, rogovilila zoper procesije! Dosti vredna gotovo ni, ker jo „Narod“ hvali.

Godrnjá v ravno tem listu (št. 155) čez vražo v repato zvezdo, pa da „duhovstvo nič proti tej krivi veri (joj, joj: „Narodovska krivovera!“) ne stori, temveč velikokrat še le zlorabi, da ljudstvo krotkejšo postane in rajši za sv. očeta in za druge nepotrebosti daje.“ — To je večna godba liberaluhov, da duhovni ljudi zoper vraže ne podučujejo. Kdo vam je pa povedal, da ne? Sami ne hodite k „pridigam“ in „krščanskim naukom“ (kjer se gotovo tudi 1. božja zapoved razlaga); kako tedaj veste, da duhovni vraž ne zavračujejo? Imate nemara plačane „špiceljne“? Ne vem, če bi vam kdo tudi za denar hotel vohuniti? Vi mahate v tem kakor v družih rečeh po vetru, da imate kaj pisati in ljudem vsilovati v svojem lažnjivem in krušnem „Tedniku“. (Vzel je bojo zadevni spis „Narod“ iz „Tedn.“).

Povejte pa, junaški ogrebovci vraž, zakaj sami tako bedaste vraže trosite, da se jim mora vsaka babica smejati? Ravno en dan poprej ste vi pisali to-le očitno obrekovanje zoper Karliste: „Neki general Lizarraga je ukazal, da se mora vsakemu, kdor ime božje ali sv. device Marije ali svetnikov po nepotrebem imenuje, zapre“, priveže k stebru, v usta pa se mu klin vtakne; v drugič pa se mu jezik z razbeljenim železom prevrta. To

*) Kako brezglavno je vse to, kaže tudi zmešnjava v zlogu.

je klerikalno. Ali res živimo v 19. veku? — Mi pa vprašamo: Ali res mislite, da vam bode kdo to verjel, da bi se general s takimi rečmi pečal? In pa še o vojski?! — Znano je, kakošne klavske drhali so med sedanjimi španjskimi republikanci. Konha je ljudem po vaseh pred bitvo hudo žugal, kako jih bo; je pa njega samega smrtna kroglja zadela. Ko so bili zadnjič republikanci pri Estelli od Karlistov tako premagani, da so morali v vsi naglici peté odnesti („Narod“ je rekel, da so šli nazaj!), so v begu vasi Lerin in Lodoza zažgali, zato ker so prebivalci teh vasí karlistiškimi ranjenim stregli in jih toliko daleč odnesli, da jih niso mogle več svinčenke dosegati. Enako je požigal Moriones v Tolozi, Serrano pri Bilbao in Loma pri Hernani. To pot so republikanci v Albarzuzi 18 vjetih Karlistov zaprli v neko hišo in so jo kmalo potem zažgali. Požgali so ves ta kraj, kakor tudi Villa Tuerta. — Nemara bi „Narod“ take nesnage svojih priljubljenih republikancev rad z lažnjivimi čenčami malo zagrnil? Kaj? —

V nekakem vvodnem členu „Narod“ zadovoljno pripoveduje, kako se zlagoma osvobodujejo dežele spod turške sužnosti: Srbija, Grecija, Egipt itd. Kdo si vé, če je to tisti ali kak drugi „Narod“, ki je pa tako nezmerno vesel sužnosti katoličanov v Bizmarkiji in v Italiji . . . ?

Iz Loža 8. julija. (Izv. dop.) Daniel v le v n j a k u. *) V našem liberalnem mestu se je prigodil predvčerajšnjim škandal, kakoršnega ne more skazati vsako mesto. Kolikor pomnijo stari ljudje, hodijo bratje kapucinskega reda iz Reke darove nabirati tudi v naše kraje in ljudstvo jim prav rado daje. Te dni, t. j. 6. julija, pride k nam kakor vsako leto ob tem času brat Daniel in z njim nek sluga. Hude vročine, kakoršna je sedaj pa Notranjskem, in mnoge hoje vtrujena in upehana stopita precej v prvo hišo, da bi se uekoliko odahnila in daru poprosila. Komaj pa blagodušna žena prinese dar in ga sluga sprejme, že žandar, ki je bil za potnikoma, v hišo pride, brata vpraša, kdo mu je dal pravico prositi? Vse izgovarjanje in opravičevanje, da Reški

*) Ker sta nam o tej reči došla dva dopisa, smo zarad pomankanja prostora iz obeh napravili enega.

državnih, pa 18875 kilom. družbinih. Leta 1873 bilo je uže čez 100 raznih železničnih črt, 91 voditeljstev: teh je bilo 51 nemških, 34 avstrijskih, 6 pa tujih.

Pregled švajcarskih železnic.

Švajcarji so jeli še le na železnice misliti, ko so jih sosedne dežele že nekaj imele. Meseca decembra 1849 poprijelo se je zavezno svetovalstvo te preimenitne zadeve ter je naročilo angležkima inženirjema R. Stephensonu in Swinburnu, naj narisata poseben načrt železnic, ki bi se imele na Švajcarskem zidati. Naslednje leto je zavezno svetovalstvo v maji priobčilo postavbo, po kterej se imajo za železnice potrebni prostori, hiše in druga poslopja pa zemlja izvlastiti. Dve leti poslej — v juliju 1852 — zagledala je beli dan postavba, ki natančno uravnava zidanje in napravo železnic in pa vožnjo po njih. Zavezno svetovalstvo je prepustilo zidanje železnic in njih gospodarstvo zasebnim družbam, le da te ne morejo samovoljno postopati, ampak se morajo po vsem ravnati po načelih, ktera republikanska vlada pri privoljenji železnice izreče. Po teh skupnih načelih jeli so malo po malem zidati železnice, večidel drže se načrta omenjenih

angleških inženirjev. Leta 1853 bilo je komaj 23 kilometrov (3.1 milje) narejenih. Razvitek v naslednjih letih naj kaže sledeči pregled:

Leta	1854	1855	1860	1865	1870	1871	1872	1873
bilo jih je	36	296	1064	1331	1168	1448	1472	1480

Po takem so se švajcarske železnice pomnožile

od l. 1853 do 1860 za	173 kl. ali za	39 kl. vsako l.
„ 1860 „ 1865 „	267 „ „	53 „ „
„ 1865 „ 1870 „	37 „ „	7 „ „
„ 1870 „ 1873 „	112 „ „	37 „ „
„ 1873 „ 1873 „	1480 „ „	74 „ „

Vse švajcarske železnice so lastnina zasebnih družeb, državna je le 87 kilometrov dolga črta Bernska. Reči se mora, da so Švajcarji napravili si veliko železnih cest, če pomislimo, da jim je njih skoro čez in čez gorata zemlja pri zidanji delala premnogo ovir. Prekopavati so morali gričke in prevrtavati hribe, zato pa nima nobena evropska država razmerno toliko in tako dolgih predorov, ka-

kor Švajca. Najdaljši predor na Namškem meri komaj 1633 metrov, v Švajci pa je takih mnogo in več dosta daljših; tako meri predor Des Loges (v črti pojurski) 3250 metrov, predor Hausenstein 2495 metrov in preimenitni predor pod prelazom sv. Gotharda meril bode celó 14800 metrov, to je skoraj 4 ure hoda: po takem bode ta prehod še za 2600 metrov daljši, kakor je Ceniski (v zahodnih Alpah med Francijo in Italijo), do sedaj najdaljši podzemeljski predor (meri namreč 12220 metrov, to je 1 1/3 milje). Predor Gotharski vezal bode laške in švajcarske železnice — med postajama Airolo (na južni strani) in Göschenen (na severni strani) pa 1162 metrov nad morjem. Izvrtanega je sedaj uže 1485 metrov.

Če primerimo dolgost železnic s prebivalci in površjem švajcarske republike, prišlo je (zmerom z ozirom na število ljudi v dotičnem letu)

l. 1853 na 1 kl. žel.	105200 ljudi in 1800	kl. povr.
„ 1855 „ 1 „ „	81600 „ „	140 „ „
„ 1860 „ 1 „ „	2350 „ „	38 „ „
„ 1865 „ 1 „ „	1940 „ „	31 „ „
„ 1870 „ 1 „ „	1950 „ „	30 „ „
„ 1873 „ 1 „ „	1820 „ „	27 „ „

(Dalje prih.)

kapucinski samostan vže čez 100 let tu milih darov nabira, da brata Daniela pozna vsa okolica, stari in mladi, imenitni in ubogi, da spolnuje le povelje svojega prednika, ki ravna po stari navadi, ni nič pomagalo; hočeš ali nočeš, brat Daniel in nosač morala sta ž njim, in kam? Žene ju v ječo in zaklene za vsakim posebej vrata, kakor bi bila hudodelnika, ki sta jih že 9 ubila, in sta 10. ravno hotela, pa jima je on zabranil.

Od šestih zvečer do desetih drugoga jutra bila sta strašanska hudodelnika zaprta, ne vedo, zakaj? Drugi dan ob desetih še le blagovolil je nek adjunkt njima naznaniti, da sta bila zatožena in vjeta, ker sta zagrešila „gegen die öffentlice Sittlichkeit.“ Ker pa je bila ta tožba brez vsega pomena pri možu, o katerem vsi pošteni prebivalci in vsa duhovnija Ložka, da — vsi kraji, po kojih je hodil, lahko pričajo, da je pošten, pa bi ne bilo liberalno mnihu prizanesti, obsodi brata Daniela in njegovega tovariša zaradi neopravičenega beračenja za 12 ur v zapor; ko je bil brat Daniel zopet izpuščen, hoteli so, da bi ga bil berač spremljal do Reke, kar se pa na njegovo prošnjo vendar ni zgodilo. Postava maja meseca lanskega leta je tedaj odpravila de facto vse samostane ubogih redov, kateri smejo po svojih pravilih pridobivati si živež le z beračenjem. Reškega samostana bratje hodijo uže čez 100 let v te kraje pobirat, in ljudstvo jim prav rado daje, in zato je nevolja zaradi tega nepremišljenega djanja splošna. Koristneje bi bilo, da bi slavna žandarmerija pazila na druge ljudi, na ponočne razsajalce. Ubogi mnih, ki je zavezan z obljubo pokorščine do sprednikov, in torej zaukazani posel izvrševati mora, ta mnih je vso tisto noč do poznega jutra, ko je na deskah v ječi premišljeval svojega poklica težko butaro, moral poslušati divje rjovanje in kričanje razuzdanih meščanskih fantov v gostilnici sodnijskega sluga; in gostilnica je nasproti hiše, kjer gospodje žandarji stanujejo. Tukaj, tukaj je treba vzdrževati javni mir! In dalje, če ta postava res zadeva vsako beračenje, po tem takem bodo župniki in kaplanje, katerih dohodek je pogosto po večem le v prosti biri, morali umirati od lakote, ali bode pa slavna vlada za vsakim duhovnikom pri biri morala poslati žendarja, da kaj neopravičenega ne strese v vrečo ali vlije v sod.

Lepi časi to slavljenega liberalizma časi, ko se celim stanovom zabrani življenje. Govori se, da bodo tudi Peštovca iz Starega trga pripravili, kateri neopravičeno sem ter tje pobira nemalenkosti v samokolnico. O marsikaj je neopravičenega, marsikaj!

Pristavek vredništva.

V Krškem je tudi kapucinski samostan; tudi od tod gre redovni brat, ter mile darove po širokem in dolgem pobera. Pa nismo slišali, da bi se mu bilo tako godilo, in vendar sta Krški okrajni glavar in Litijski gotovo tudi „verfassungstreu“, pa se njima ne zdi potrebno prosečnega kapucinskega brata z žandarji loviti in pripreti. Ali ne kaže ta primrlje, da si postavijo vsakdo sme tolmačiti po svoje, torej ne vlada postava, ampak samovoljnost, nemški se zove „Willkühr?“

Nam razmere reškega kapucinskega samostana niso znane, pa so najbrž takšne kakoršne drugod. Tako zvani beraški redovniki pobirajo od nekdanj in povsod — celó Jožefinizem jim tega ni branil — ne zase, ampak iz krščanske ljubezni za druge, kateri pri njih pomoči iščejo. Ne enkrat, ampak večkrat je pisatelj teh vrstic bil priča ter videl zemljiške posestnike pri durih oo. kapucinov v Krškem po-

nižno prositi za malo kosilca, ker sicer — bi ne mogli domú. Prišli so po tri, štiri ure daleč k davkarji, in namesto da bi jim bilo kaj denarja ostalo, kakor so se doma tolažili, jim ga je še zmanjkalo. Tri, štiri ure daleč teš k vradnji hoditi, tam mnogokrat dopoldne čakati, potem pa tri, štiri ure daleč teš nazaj iti! Draga liberalna gospóda! poskusite naj pred sami tako pot, tako pomanjkanje, potem pa le tožite, da samostani zanikar no lenobo podperajo, ter zaperajte njih poslance zaradi „neopravičenega beračenja“.

Z Dunaja, 13. julija. Nadvojvoda Albrecht se bode 3 tedne pomudil pri ruskem caru na Poljskem, kar je očitno znamenje, da se prijaznost med Rusijo in Avstrijo čedalje bolj vtrjuje. Našim nemškim liberalcem pa to prizadeva velike skrbi, ker v tem vidijo nekako nevarnost za prusko vsemogočnost. Tem ljudem je zmerom bolj pri srcu moč in blišč pruske, kakor pa sreča in blagostanje svoje avstrijske domovine. — Ustavoverni listi z velikim veseljem poročajo, da se je neki fajmošter Leitgeb shoda ustavovercev v Purkersdorfu na sp. Avstrijskem vdeležil in v svojem govoru mahal po sedanjih klerikalcih in ultramontancih; „Bohemija“ in za njo „N. fr. Presse“ pa objavljata članek nekega duhovna, ki hvali nove verske postave in zagotavlja, da nižje duhovstvo se ne bo dalo komandirati v boj. Če je tudi vse res, kar se o teh dveh duhovnikih piše, kaj sta dva proti tisučerim, ki zvesti ostanejo svoji cerkvi in svojemu poklicu? Zato liberalcem čisto nič ne zavidamo veselja, da imajo saj dva na svoji strani! — Baron Handel in knez Starhemberg sta se odpovedala poslanstvu za linški deželni zbor.

Česka, 13. julija. Ustavoverci so skoro za gotovo pričakovali, da bode pri volitvi v Pelzenju zmagal ustavoverni kandidat, ki je pa dobil le 251 glasov, narodni kandidat Kleisl pa 593! Še bolj so ustavoverci propadli po drugih krajih, kjer niso dobili nobene, ali pa le po kakih 8 glasov. In pri vsem tem trdijo, da njihova reč na Českem vrlo napreduje. Vsak človek se iz skušnje nekaj uči, le nemških ustavovercev na Českem sedemletna skušnja še čisto nič ni zmodrila! V Pragi volijo danes, ožje volitve med Staročehom Harrachom in Mladočehom Čížekom, dalje med Rumlom in Sladkovskim bodo pa še le 6. avgusta.

Ogerska, 13. julija. Iz Karlovcev se poroča, da je 10. t. m. tje prišel ogerski vladini komisar dvorni svetovalec Hueber, čegar sprejema pa se poslanci raznih strank niso vdeležili. Ljudstvo je bilo jako žaljeno, ker je komisar prepovedal igrati cesarsko himno. — Pravijo, da se volitev zopet ne utegne dovršiti.

Vnanje države.

Francoska, 13. julija. Rouher je pred nekaj tedni v narodni skupščini trdil, da nič ne ve o kakem bonapartističnem odseku. List „Le Droit“ pa objavlja neko sodnijsko poročilo o tem odseku, katero proti Rouheru kar naravnost zahteva sodnijsko preiskavo. — V narodni skupščini je 10. t. m. vlada zahtevala, da naj se ustanovi neka višja zbornica, za katero bi en del udov sama izvolila in bi imela pravico v soglasju s predsednikom razpustiti zbornico poslancev. Vlada, rekel je vojni minister, ne želi pospešiti razpusti, pa želi pripravljena biti za vsak dogodljaj.

V Angležkem parlamentu so 10. t. m. pretresovali denarno stanje dežele; nobena vzroka ni, rekel je denarni vojni minister, da bi se budget spremenil. Denarjev bo menda še več ostalo, kakor se je v budgetu postavilo, dasi so časi za kupčijo še zmerom neugodni. Dohodki redoma dohajajo.

Domače novice.

(Da se jim ljubi lagati in krehati!)

„Laibacherica“ št. 152 je vzela iz „Fremdenblatta“ dopis o ljubljanski 500letnici. Ta spis pravi med drugim: „Ako je slovenščina na Kranjskem nekaj podlage (terena) zgubila, nad tem avstrijska vlada nič ni zadolžena.“ Ta stavek blezo ne potrebuje razlage, ako se pomisli, da stoletja se v šolah in v vradih ne vrstica ni v domačem jeziku zapisala, in da je utegnili priti v „eselpunk“, ali je dobil „poce“ itd., kdor je v šoli v materinem jeziku spregovoril. — Drugi prismojen stavek je: „Die Führer der antideutschen slovenischen Bewegung sind Deutsche, ehrgeizige Fanatiker.“ Tem ljudem je vsak „tajčman“, če je tudi v sredi bele Ljubljane rojen, samo da se je nemški dobro naučil. Dopisnik v „Fremdenbl.“ si dela tudi to-le upanje: „Die Jungslovenen scheiden sich immer entschiedener von den alten illiberalen Führern und so geben wir uns wohl keiner Chimäre hin, wenn wir ein Handinhandgehen der deutschen Verfassungspartei und der „Jungen“ des Herzogthumes Krain für möglich halten.“ Mladiči, ali slišite, kako vas najhujši nasprotniki slovanstva sodijo?

(„Narod“) ima pri vsaki materiji rokomavžarsko gorjačo zoper cerkev in duhovstvo v roki — enako nemčurskim in lahonskim mavtarjem. Cafu pristavil je to, kar „Graz. Tagespost“ in „N. fr. Presse“ o njem pišeta, ter ž njima trdi, da so ga filologiška „preiskavanja“ včasih razpostavila pikanjem duhovnih tovarišev, kateri vse, kar se zove človek, na prvi biblično-paradiški par nazaj vodijo. . . . Najbrže se tisti še človek imenovati ne sme, kdor ni izdajalec svoje lastne vere, kaj-li? — In zopet: „Duhovenska obleka in življenje v malih razmerah vzelo mu (Cafu) je potrebno eneržijo“. — Se vé, človek mora vsaki pesmici, ki jo skuje, kokodajkati z „eneržijo“, kakor kura, ko jajce znese, če tudi kiljavo, — mora pred svetom bobnati v „fraku“ ali v „surki“, kadar je tri nove vrstice zapisal; njegova oseba se mora iz gipsa nazidati in pred začuden svet postavljati. Taka „eneržija“ mu še le veljavo podelí — po mislih „mladih“.

(V dopisu z Rake) kliče „Narod“ šolski svét na pomoč zoper nekoga, ki je boje iz „Pesmarice“, šolski mladini darovane, potrgal neke liste. Vsakdo vé, da „Pesmarica“ ni zložena za otroke in da obsega pesmi, kakoršnih noben previden pedagog otrokom v roke ne daje. Naše prepričanje pa je, da šolski svét ima veliko, ostro dolžnost gledati na to, da se naša mladina v resnici odreja „npravno-versko“, kar celó nove šolske postave ostro zahtevajo. „Narod“ pa je le zopet pokazal, da njemu ni mar za „postavi primerno ter npravno-versko“ odreja naše mladine, ampak za to, da se mladina z vsim narodom vred spači, na kar teži ves „Narod“ in pa njegov „Tednik“. Mi se le čudimo, kako da teoretično postave to ali uno prepovedujejo, v djanji pa smejo laži-liberalni časniki vse to podirati! Pristavimo le še samo, da po naši misli g. poslanec Pfeifer, ako je take reči šoli daroval, gotovo ni vedel ali prevdaril, da kaj nravi zopernega obsegajo.

(Porotniki), 9. t. m. izžrebani za tretjo letošnjo sodnijsko dobo, so: Pavel Polegek, hišni posestnik iz Ljubljane; France Kavčič, pos. iz Podberja; Vaso Petričič, trgovec, Emerik Mayer, posest. fabrike, oba iz Ljubljane; Nace Cunder, krčmar iz Malevasi; Andrej Milavec, mlinar iz Malna; Avg. Winkler, hišni pos. iz Ljubljane; Andr. Marinko, krčmar iz Cirkovske vasi; Boštjan Rabič, krčmar iz Radoljce; Jože Haufen, trgovec iz Ljubljane; Fr. Zor, kmetovalec iz Polja; Fr. Burger, pos. iz Postojne; Peter Lasnik, trgovec iz Ljubljane; Ant. Mesar, pos. iz Jesenice; Jan. Dražil, hiš. pos., Sp. Pesjak, trgovec, Jernej Žužek, hiš. pos., Jak. Šober, trgovec, Karol Karinger, trgovec, Fr. Doberlet, trgovec, vsi iz Ljubljane; Jan. Levec, pos. iz Dola; Jan. Goričnik, meščan iz Radoljce; Anton Brence, pos. iz Studenca; Fr. Pibovec, pos. iz Kroke; Jože Mayer, pos. iz Loža; Jože Krisper, trgovec, Aleks. Dreo, trgovec, oba iz Ljubljane; Jože Jaklič, trgovec v Šmartnu; Janez Janež, hiš. pos. iz Ljubljane; Andr. Ditrih, trgovec iz Vipave; Jože Kušar, trgovec, Fr. Regoršek, trgovec, oba iz Ljubljane; Andr. Knez, pos. iz Viča; Andr. Ditrih, trgovec iz Postojne; Anton Bargar, pos. iz Hraš; Rud. Naglič, trg. iz Loke.

Namestniki: Val. Pesjak, Anton Vičič, Alb. Plavec (Plautz), Ernest Stöckl, trgovci, Miha Krašna, Karol Tavčar, hiš. posestnika; Fr. Frlinac, gostilničar, Ant. Kaman, krznar, Jože Škofic, usnjar — vsi iz Ljubljane.

Razne reči.

— Slovestvo. Dve znamenitni in celo koristni knjigi se ponujata na prodaj in naročbo, katerih bi vesel moral biti vsak pravi slovenski rodoljub. Prva je „Einleitung in die slavische Literaturgeschichte und Darstellung ihrer älteren Perioden“, spisal rojak naš dr. Gregor Krek, profesor slovanskega jezikoslovja in književstva na vseučilišču v Gradcu. Prvi del, ki ima biti vvod v slovansko slavstveno zgodovino, obravnava v dveh knjigah: a) Die hauptsächlichsten Nachrichten der linguistischen Paläontologie u. der älteren Schriftsteller über die Sprache, die Geschieke u. den Culturgrad der alten Slaven; b) Allgemeine Bemerkungen über die slavische traditionelle Literatur und deren Beziehung zur Culturgeschichte, zunächst zur Mythologie.“ V tem prvem delu, ki velja 4 gold., razpravlja učeni g. profesor omenjene stvari po najnovejših proizvodih slovanskih in neslovanskih, v zlasti nemških učenjakov prvakov, največ v smislu poslednjih, z natančno zaznambo virov jako marljivo, sem ter tje samostojno in ponosno. Delo je namenjeno najprej vseučilišnikom pa tudi drugim. — Druga je: „Geschichte des Landes Krain“, spisal c. k. finančni svetovalec August Dimitz. Knjiga ta ima letos priti na svetlobo v VI. zvezkih à 1 gld. (poznej bode veljala 9 gld.) po naročbi, in razlagala bode zgodovino Kranjske s posebnim ozirom na njenih ustanovnikov polagano olikovanje do l. 1813, toraj do konca francoskega vladanja v Iliriji, v dokaj prijetni besedi, kakor se kaže iz predgovora in iz prvih treh zvezkov obsežka; v katerem duhu pa bode, to se sedaj povedati še ne more. Enako delo sta pripravljala skupno že dr. Klun in P. Hitzinger; pričel je bil ju l. 1862 P. von Radics, toda popustil spet in nedovršil. Potrebno je jako, in v prvi vrsti bi poklicani bili spisati nam zgodovino naše dežele profesorji zgodovinarji v naši deželi; toda — žalibog! nekteri je sami ne poznajo,

nekteri se pa z drugimi rečmi preveč pečajo, deželjani naši zmožni pa se vkvarjajo drugod v svojih službah!

Kakor se pa omenjenih dveh knjig veseliti mora vsak pravi slovenski rodoljub in domorodec, vendar bi ji Slovenec, po vseh ustih naj to pové, stokrat bolj vesel bil, da bi spisane bile v jeziku slovenskem. Gorjé narodu, pravi nekje Herder, čegar učenjaki se sramujejo slovétí v svojem jeziku maternem! Kdaj pač mine nam Slovencem ovo „gorjé“? —

— Iz Slatine se poroča, da je bilo do 5. t. m. vpisanih že 860 odličnih gostov, katerih je pa zdaj gotovo že čez tisuč. Tudi dijakovski škof Strosmajer te dni za kake 3 ali 4 tedne zopet tje pride.

— Toča. Pretekli četrtek je po ihanski in dolski fari toča močno potolkla. Najprej je po severu naredila veliko škode, potem se veter prevrže in vzela je druga, kar je pustila prva. Ubogo ljudstvo zaradi škode in tudi zaradi — vraž! Toča, pravijo, je zato vse potolkla, ker nekemu zapravljivcu, ki se je pri zdravi pameti sam usmrtil, ni zvonilo! Naj bi mu bilo pa zvonilo, gotovo bi bila šla enaka govorica, da je zavolj zvonjenja samomorca toča potolkla. Nesrečna vraža!

— Zagrebška gimnazija je, ker se na njenem šolskem poslopju zida še eno nastropje za vseučilišče, šolsko leto sklenila že z mesecem junijem. Izvjestje ima v sebi spis: „Ocena odlomka iz kronologije ili ljetopisa Ivana arcidjakona“, sp. prof. V. Klaić, in šolske viesti, ki jih je priobčil sedanji ravnatelj g. Fr. Petračić. Učiteljev za navadne nauke bilo je 21 (med njimi so Slovenci dr. F. Suk, ki pride neki na vseučilišče, in profesorja S. Žepič pa Fr. Marn), za mimoredne 5; dijakov pa je bilo v začetku leta 491, na koncu pa 450 v VIII razredih in III paralelkah. Vidi se, da od leta do leta vrlo napreduje in se množi velika kraljevska gimnazija v Zagrebu.

— Premembe v učiteljskem stanu. G. Mihael Kuster, okr. šolski nadzornik, je začasni vodja 4 razredne ljudske šole v Kranji. G. Janez Čuk je učitelj v Polomu na Kočevskem.

— Iz poročila avstrijske zaloge šolskih knjig se vidi, da se je prodalo lansko leto slovenskih šolskih knjig 108.021 iztisov. Ako primerjamo to številko z madjarsko, ki še 7000 ne znese, se pač vidi, kaka krivica se Slovencem godi, ker se slovenske šole zatirajo, madjarske pa ne. Madjarske se marveč pospešujejo, kolikor mogoče, in vendar Madjari ne potrebujejo še 7000 madjarskih šolskih knjig; ko bi se slovenskim šolam tako na roko šlo, bi se bilo pač čez 200.000 slovenskih šolskih knjig prodalo. Številke tu najbolj jasno govoré, kolika krivica se godi narodu slovenskemu.

Poslano.

Vprašanje do sl. mestnega zastopa ljubljanskega!

Kdaj se bode kdo mestnih odbornikov potrudil spodnji del šempeterskega predmestja o deževnem vremenu obiskati, da bi se prepričal, kakošna jezera in mlake stojijo čez cesto, da jih skoraj ni moč pregaziti. Silno potreben je tukaj odtok deževnice, da bi bila vsaj pot za peš hoditi vsakemu odprta. Dokler ni tukaj kanala, to ni mogoče.

Tudi so svetilnice na tem kraju bele vrane; ker pa ravno tako dobro davke plačujemo, kakor drugi, zato tirjamo, da se odpravijo luže iz katerih škodljivi zrak puhti, in zaradi telesne varnosti po noči prižge več svetilnic. Tudi

mesarski most je že razrušen, in deske pri straneh gnjile i zaflikane, kakor beraška mavha, da je človek v nevarnosti noge si polomiti, ali pa v vodo pasti. Te neprilichnosti naj se kmalo odstranijo i mestni zastop naj svoje pozornosti ne obrača samo na libejalne šole i „šolmaštre“, ampak tudi na občno korist i telesno varnost meščanov.

V Ljubljani 10. julija 1874.

Prebivalci šempeterskega predmestja.

Eksekutivne dražbe.

18. julija. 3. Fr. Strniša-vo iz Vinje vasi (1060 gl.), — 3. Jož. Hočevar-jevo iz Pristave (1765 gl.), obe v Novomestu. — 3. Mih. Majerle-vo iz Predgrada (210 gl.), — 2. Mih., Jur. in Katarine Valand-ove (1260 gl.), obe v Črnomlju. — 3. Jan. Orel-ovo (250 gl.) v Ipavi. — 2. Jož. Knific-ovo (610 gl.) v Kranji. — 3. Jur. Hiti-jevo iz Jezera (177 gl. 64 kr.), — 3. Luk. Škerl-ovo iz dol. Slivnice (1228 gl.), — 3. Jak. Švigel-ovo iz dol. Vasi (2770 gl.), — 3. Marije Milave eve iz Cirknice (1005 gl.), vse v Planini. — 2. Jan. Jurešič-ovo iz Češnjice (616 gl.) v Krškem.

18. julija. 2. Luk. Mrcina-vo iz Stare Loke (194 gl.) v Loki. — 2. Jož. Bezljaj-ovo iz Bičja (710 gl.), — 2. Marije Žitnik-ove (1560 gl.), — 2. Fr. Gris-ovo iz Pijave gorice (1695 gl.), — 1. Jož. Legat-ovo iz Kosez (380 gl.), — 1. Fr. Šuštaršič-ovo iz Tomišelja (2548 gl.), vse v Ljubljani. — 1. Mat. Kobal-ovo iz Planine (7825 gl.) v Vipavi.

Telegrafične denarne cene

11. julija.

Papirna renta 70.15. — Srebrna renta 75.30. — 1860letno državno posojilo 109.75. — Bankine akcije 982 — Kreditne akcije 226.75. — London: 111.70. — Srebro 104.75. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.92.

Denarstvene cene.

11. julija.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	70.05	70.15
5% renta v srebru	75.40	75.60
Srečke (lozi) 1854. l.	100.—	100.25
" " 1860. l., celi.	110.—	110.25
" " 1860. l., petinke	114.50	115.—
Premijski listi 1864. l.,	134.—	135.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.—
Ogerske po 5%	77.—	77.50
Hrvaške in slavonske po 5%	78.—	78.—
Sedmogradske po 5%	73.75	74.29
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	981	983
Unionske banke	118.75	119.—
Kreditne akcije	229.50	230.—
Nižoavstr. eskomptne družbe	875.—	885.—
Anglo-avstr. banke	152.25	152.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	158.—	159.—
Tržaške " 100 " k. d.	106.—	106.50
" " 50 " " "	52.—	53.—
Budenske " 40 gld. a. v.	22.—	23.—
Salmove " 40 " " "	31.—	32.50
Palfi-jeve " 40 " " "	23.50	24.—
Clary-jeve " 40 " " "	26.—	26.50
St. Genois " 40 " " "	22.50	23.—
Windischgrätz-ove " 20 " " "	18.—	19.—
Waldstein-ove " 40 " " "	22.50	23.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.32	5.33
Napoleonsdor	8.92	8.92 1/2
Srebro	104.80	105.—

Dobro skušen

tesarski polir,

ki ume tudi žage staviti in zna nekoliko nemški, dobi precej stalno službo na več let z mesečnim zaslužkom 45 do 50 gold. v srebru, zraven še drva in stanovanje. Sprejme se tudi

priden zidar,

kteremu se zagotovi vsak dan po zimi in po leti dnevna plača 4 srebrnih dvajsetic.

Prosilci naj se prej ko mogoče obrnejo do Blaznikove tiskarnice. (33—1)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.